Ч. 246. Чернівцї, середа дня 7. (19.) листопада 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічка; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Народови правду!

(Молодїжи на розвагу.)

Коли Прометей приніс людям огонь з неба, то приніс він їм небезпечний дарунок, бо в тім огни кували люди так само мечі, як і плуги. Хто нинї хоче проповідувати народови правду, той робить не меньше небезпечне дїло. Він намагає ся дотеперішні звичаї і традициї нагнути до поступу, котрого наслїдків не може передвидїти. Спершу він вагає ся, розважає, чи правда не має сьвітити лише немногим і вибраним людям, але відтак чує він, що се зовсїм не залежить від его охоти чи неохоти, що далеко більша міць, як воля одного чоловіка, наказує рішучо: народови подавати правду! Всї теперішні нові змаганя йдуть до того, щоби зломити систему опіки і проводу, під котрою люд тисячі лїт спав. Тепер вже не йде о то, щоби лише на горішню поверхню людскости сьвітило сонце. Темний люд оживає помалу; зпід сїльских стріх аж до брам унїверситетів лунає оклик: більше сьвітла! Отсей оклик повинен бути гаслом академичної молодїжи.

В чім лежить властива ріжниця в просьвітї народній колись, а тепер? Головна ріжниця є мабуть не иньша, лиш така:

1. Загальний обовязок посиланя дїтий до народних шкіл, які настали доперва сего столїтя, розширив знанє читаня так, що тепер і пастухи се знають; а хоч неписьменних у нас ще й тепер дуже богато, то таки давнїйше і того не знали, що нинї знають по селах і містах.

2. Загальний обовязок служби військової вириває кождого здорового паробка в самих найкрасших его лїтах зпоміж его окруженя і через три роки він жиє під иньшими впливами, як перше на селї.

3. Виборче право що кілька лїт зворушує тепер села що найменьше на місяць, а се зворушенє сягає тепер і під сїльскі стріхи, де перше того нїколи не бувало.

4. Новітні дороги, зелїзницї і т. п. перевозять з місця на місце ріжних людий ріжних вір і племен, перемішують їх посполу, а розкидаючи скоро часописи по цїлім краю, розносять тим чином материял до думаня з великих міст на села.

Таких „дошками забитих і Богом забутих“ сїл, які давнїйше бували, вже тепер і на Руси не богато. А коли так, то старосьвітский спосіб виховуваня люду вже тепер неможливий. Давнїйше хиба осьвічені люди сягали думкою поза свій повіт або край, а люд і півінтелїґенция жили і думали так, як би поза своїм повітом або краєм не хотїли знати навіть своїх рідних братів. Такого вузкого провінціоналїзму учить дехто ще й тепер буковиньский руский люд, забуваючи, що коли-б осягнув що в тім напрямі, то тим вчинив би народови велику кривду. Правда, що коли по провінциях є така заскорузлість, то держава має спокій; але й то правда, що в тім випадку селянин і півінтелїґент не має своєї власної думки. Тепер же почуте спільности зі своїми і чужими людьми в других провінциях — почуте, яке доконче потрібно ширити, — розширює знанє півінтелїґента і селянина та виробляє у него певнїйші і справедливійші пересьвідченя, погляди на жите суспільне.

Розуміє ся, що пробуджене маси поступає помалу і неодностайно. Богато в тім напрямі зробили наші сьвященики в Галичинї, а учителї на Буковинї, богато в новійших часах зробили і радикали в Галичинї. То треба їм признати, хоч они не осягнули богато з того, що грімко і з зарозумілостию заповідали і обіцювали. Отут повинна почати ся робота академичної молодїжи.

Полїтична партия може ширити правду лише до означеної границї. Она не має сили, щоби спокійно і постепенно виховувати люд. А проте виховувати люд хтось мусить, бо стан маси народної є меньше-більше такий:

Давнїйша заскорузлість і втерті погляди, набуті навичкою, щезають і вже їх нїхто не потрафить наново злїпити до ку-

---

7)

Дволичний сьвіт.

Оповіданє

Л. Весткірха.

(Дальше).

Властиво він має рацию. Такою дурною була вона доси. Нинї вперше вона того бачить. Гірше нїж з якою слугою з нею обходять ся, тяжше мусить вона працювати, ще меньше єї за те дякують, отже лиш плата — а плати вона не бере.

„Може гадаєш собі, зарібщина то сором,“ говорить далї Петро Галлер повільно. „Але-ж се зовсїм неправда. Ми всї працюєм за заплату, всї, кілько нас тут є. Мелник не змеле а я не брав би без заплати.

„Не бери менї того за зле,“ каже Ева покірно, „я ще не призвичаїла ся до того.“

Але мелничка кривить ся. Недотепа Петро готов ще в цїну вбити дешеву єї слугу.

А Ганнес, як пішов собі уже Петро, просто таки й каже єї се в темнім ходнику вітрака, куда его мати післала Еву по муку. Єго очи сьвітять ся як у кота на потемки, его віддих обвіває гранею єї лице.

„Ось який, той Петро! Він не соромить ся! Гроші тобі давати, тобі — гроші.“

„А чому-ж би нї?“ каже Ева, що мусїла вже призвичаїти ся не до одного такого, що далеко прикрійше, як згортати чесно зароблений гріш. „Менї оттепер якраз треба пару нових черевиків. Хиба швець дасть менї їх без гроший?“

„Як ти чого потребуєш, чомуж ти менї не кажеш, Ево?“

„Тобі?“ Вона сьміє ся. „Не мала бим кому?“

„Не віриш, що я рад би тобі все дати, Ево, все, чого забажаєш?“

„Але я від тебе нїчого не хочу.“

Він держить єї сильно за руки. „А від чорнявого Петра береш! На три довгі днї ідеш до него, в его дім, і байдуже тобі, що зо мною за той час стане ся.“

„Прецїнь лишає ся Льоня, вона тебе потїшати ме в твоїм горю.“ Сї слова якось мимоволї вирвали ся єї з уст. Ганнес аж підскочив з радости, почувши се.

„Ти заздрісна? Чекай же, тепер стану я на добре залицяти ся до тої фасолевої тички, аж в очах тобі пожовкне та позеленїє, а мама в гадках вже різати ме гуси на наше весїлє!“

Ева хоче вирвати ся єму з рук. Але годї; в лївій руцї у неї мірка повна муки, як занадто стане пручати ся, то висипле. Мусить кріпко держати.

„Ево! люба Ево! Коли-б ти хоть трохи мала серця до мене! Льоня і всї єї гроші менї десь! Чи ти мене анї трошки не любиш?“

Очи его миготять нїжностю, голос его підлещуєсь як музика. Мов мареве яке виринає перед єї очима: Вона вже нїби собі мелничка, без всяких мук і журби служницї; і старенький, хорий чоловік міг би відтак зійти із своєї кімнатки, повної протягів, в котрій сидить з тривожною скромностю, міг би сидїти там в хатї разом з другими, на лавцї коло теплої печи. Чому-ж не мала-б вона хапати ся сего? Вона не любить Ганнеса, але він добрий хлопець, легко буде з ним жити. А прецїнь якось вона отягає ся, нерішуча, а віддих єї жене скоро.

В тім Ганнес обіймає єї напрасно рукою, цїлує єї. Вона кричить, переляками, змішана мірка вилїтає єї з руки, мука розсипає ся і вони стоять в хмарі, мов ті боги, одно лихо, що найшлись в такій хмарі, що їх побілило — і в тій хвилї закрунула мелничка в ходник вітрака.

„Ево! Ево! Ти не гадаєш іти? — Ба, а се що?“

Ева не може і слова промовити, мука пре ся єї в горло, лежить на єї волосю, в єї віях, в єї бровах. Найрадше провалила-б ся під землю із сорому.

Але Ганнесови ходить язик як у млинку. „Ева зачепила міркою оттут о острий вугол, дурний вугол. Ходи сюди, Ево, дам тобі иньшої муки.“

„Так, так, острий вугол,“ каже мелничка. Ева читає єї з лиця, що вона в се не вірить.

Після сего не може вона єї вже вдоволнити. Так як би впучилась у Андертихи, так тепер ганьбить і лає єї мелничка, і новий тон мішає ся до давної пісеньки: вона не може того стерпіти, се противить ся єї моральному чутю, ворохобить єї серце аж до найглубшої глубини, як молоді дївчата гонять ся за парубками. Притім насилає вона Льоню, де лиш може, Ганнесо-

пи. Селянин чує тепер з ріжних сторін так богато рад і наук, що він їх не в силї стравити, передумати. Зпоміж них вибирає він то, що було найголоснїйше, що чув найчастїйше і що найлучше відповідає его материяльним інтересам. В такий спосіб доходить він до сьвідомости, що вже пізнав правду, особливо коли орудує вже деякими фразами, деякою — так сказати-б — півосьвітою, котра, розуміє ся, не богато варта. Отся півосьвіта то найбільша перешкода в розвою мас. Коли тілько себе спитаємо, чому наше селяньство мимо своєї чисельности не може похвалити ся більшими успіхами, то все мусимо відповісти: наші селяни за мало ще мають поміж собою голов, котрі вже перебули щасливо пору фраз у своїх відомостях. Отже хто помагає до того, щоби більше людий з селяньских шкіл ішло до висших шкіл, той додає масї сил до конечної борби. Отут повинна молодїж помогти.

Що то значить, подавати народови правду? Чи то значить, подавати єму систему, одноцїлий спосіб думаня, н. пр. радикальну систему? Така система має свої добрі сторони і злі. Але взагалї має ся річ так, що подаванє народови такої одноцїлої системи лише так довго можливе, як довго якась ґрупа або партия має в монополю осьвіту народу. Коли народну осьвіту мають в руках сьвященики, то вихованє люду є клерикальне, коли радикали — то радикальне, коли москвофіли — то москвофільске. Коли-ж ті партиї, кожда на свою руку, просьвічують нарід, то очивидно систематичне вихованє всего люду не можливе. Тому правдиві щирі просьвітителї народні повинні ставити собі за цїль, учити людий так, щоби ті поміж ріжнородними поглядами, нераз собі просто противними, могли самі найти собі дорогу, то значить, щоби людий навчити передовсїм способу ясного і правильного думаня.

Спосіб думаня подавайте народови! У тих словах містить ся майже безконечна задача. Лише той зрозуміє, яка то тяжка задача, хто знає, як трудно навчити навіть нашу т. зв. інтелїґенцию способу думаня. А таки ми мусимо ставити собі за цїль, щоби з сеї півосьвіти нашої інтелїґенциї і селян зробити дїйсну осьвіту. Дїйсна осьвіта навчить усїх того, що для низших верств суспільности дасть ся осягнути, а що єсть лише фантазиєю: она поможе ті невиразні скарги і жалоби селян, котрі звичайно меньше знають, що їм бракує, нїж інтелїґенция, замінити в розумно означені ради і внесеня; дїйсна осьвіта додасть передовсїм сильної волї нашому народови, якої він не має. Бо сильна воля єсть лиш там, де знає ся ясно, чого хоче ся. Чим більше буде тої ясности, тим більше в народї збере ся енерґії, котра загальний поступ посуне жвавійше напеперед, нїж як тепер се дїє ся.

Але як же ми можемо навчити люд способу думаня? Ту нема иньшої ради, лише явно і щиро думати (говорити) перед людьми і з людьми. Лише коли ми рішимо ся, розповісти народови всю нашу власну борбу за правду, можемо ми єму духово прислужити ся. Коли-ж ми „для народу“ уживаємо иньшого способу писаня і говореня, як для себе, то ми не заслугуємо, щоби нарід брав нас поважно. Не треба скривати і переиначувати того, що потребують знати „осьвічені.“ То давнїйше так учили, а тепер уже той спосіб пора закинути. І єго вже не в однім краю покинули. Нинї знають і селяни, що й учені між собою сперечають ся о правду, — так на що-ж селян учити так, як би була лиш одна якась, правдива, патентована наука! Нї, нехай і селяни заглянуть у ті тайни науки, нехай бачать власними очима побоєвище духа, нехай зрозуміють ті страшенні трудности, які людскість мусить поборювати, щоби хоч о одну ступінь висше підняти ся. Нехай і они знають, що религії, конфесиї і напрями також поборюють ся! Оно так єсть, а коли так є, то і люд повинен се знати. Народови подавайте правду!

Для кого властиво працюють мислителї і ріжні слїдителї? Чи они працюють лише для своїх учених товаришів, чи таки й для тих людий, що їм хати ставили, що їм крісла робили, що їм папір складали і книги друкували? Чи они справдї дають народови так богато, як дістають від него? Чи може й они тому винні, що там в низу ще такі мраки? Безпечно, они винні. Кілько учених працює для широких мас? На що в нас кладе ся більшу вагу: чи не на то, щоби ту верхню верству народу мов ті филї на ріцї рушати, коли тимчасом спід лишаємо на ласку і неласку немічних товариств просьвітних? Але щоби таких щирих людий, котрі би для люду впрост працювали, ми мали, на те росте в нас молодїж і від неї ми того мусимо жадати. Огненний стовп осьвіти мусить іти перед людом, щоби він перейшов гладко через небезпечне море, мов жиди.

Отже що повинен робити кождий, що вибирає собі науку за свій фах? Не мало і не богато: Нехай піде на село одно-друге, шукати людий не з тої верстви, з котрої сам походить, нехай зрозуміє духа народу, а потім нехай пише так по руски, щоб се розуміли не лише самі учені, оттак як наше москвофільске язичіє. Решта прийде вже сама з себе. Але єго почуте обовязку мусить єму казати: Моя духова робота належить всїм моїм братам; народови правду!

Добра рада.

В *Народнїй Часописи* читаємо: Читателї наші може вже й давно зміркували, що ми чомусь дуже не маємо охоти писати про руску полїтику та всїляких наших великих і малих полїтиків. Так єсть; дуже не маємо охоти. Волїємо писати, як робити ґуляш, бо до того можна бодай знати, чого і кілько взяти і як; можна напевно знати, що як зробиш так а так, то вийде з того то а то, а руска полїтика то саламаха, до котрої не підбереш нї материялу нї сосу нї перцю, хиба вари воду — вода буде. — Се єсть причина, що ми держимось здалека від рускої полїтики, бо не хочемо домішувати і свого материялу до тої саламахи, котра замісць робити смак, викликує лиш що раз більші кваси, замісць

ви на очи; властиво се цїлком не потрібно, що вона еї насилає, Льоня іде вже сама. Ганнес аж липне до матери, аж липне до своячки. В Еві будить ся упір. Як би він був різкий, як би на него можна спустити ся і на его слово, тодї певно підняла-б ся вона борби, загнїздила-б ся в млинї, мелничцї на збитки. Чи-ж не бажала вона собі перше еї за невістку, еї „найрозумнїйшу, найзручнїйшу, найлїпшу робітницю, найладнїйшу дївчину на все село?“ Ну, — так перехвалена може еї сю ласку зробити.

Вечером перед винозборами, саме коли Ева сама собі в своїй комнатцї, летить вязанка сїна через відчинене вікно. Здивована обертає вона еї сюди-туди, мацає, аж там щось твердого, розтрясає, а там пара новісеньких черевиків. Еї то кипятком то студеною водою обливає. Лукавий нїкчемник! Ледви глянув на ню через усї ті днї а міжтим — Але вона не хоче жадного дарунку від него! Другий платить, що вона собі заробить, то що иньшого. Вона вихиляє ся з вікна, на дворі нема нїкого. Коли вона кликати-ме, почує мелничка, як лишить сїно в комнатцї, запитає ся Льоня, що то значить ся. То-ж ховає черевики в свою скриню на сам спід під білизну, а сїно несе до стайнї. Повернувши стає, хитає головою, усьміхає ся, дивить ся в зеркало а відтак не може втерпіти, мусить черевики взути. Пристали до ноги як вилиті. Се схлїбляє еї мимоволї. А все таки має Ганнес взяти собі назад свій дарунок, і вона собі вимовить, щоб еї жадних иньших дарунків не робив. Коли-б лиш могла якось так зробити, щоб з ним в чотири очи поговорити. Але він показує ся аж при вечері, чинить ся зовсїм невинним, носить ся з Льонею, що мати аж не чує ся з радости, дивить ся Еві просто в очи і навіть не червонїє ся. Се еї не подобає ся, що він так добре уміє грати комедию; еї самій так якось на серци як біднїй грішницї. А в додатку мусить вона таїти ся, мусить бути мимоволї его співвиновницею! Вона-ж прецїнь не може его прискаржувати у мелнички, — его однїсенького, що старає ся еї потїшити, відколи вона в нещастю! Нї, сего вона не зробить! — Але завтра скоро сьвіт мусить вона іти до Пфеддерсгайму.

Вона его не побачить через цїлі три днї, через цїлі три днї будуть черевики в еї скрини, через цїлі три днї буде він думати, що его дарунок принятий. Годї се змінити. Скоро его самого де заздрить, то вже скаже єму без обиняків, що вона думає. Третїй особі вона не звірить ся.

Досьвіта Ева вже в Пфеддерсгайм і у Петра Галлера. Вона бояла ся, що Ганнесови прийде може на думку еї відпровадити, але мелничка навмисне так пустила вітрак, що еї син не міг на крок відступити, анї навіть на стілько, аби Еві сказати „Будь здорова.“

На подвірю стояв вже віз драбинястий наладований потрібними путнями, кошами, цебрами; зверха кивав ся млинок виноградний, щось таке гейби млинок від кави, лиш що далеко більший, бо Петро був поступовець і витискав на млинку свої грозна, замісць щоб казати молодїжи голими ногами їх видоптувати. Служниця якраз давала людям юшку на снїданє. Петро випрягав конї, котрі нетерпеливо махали довгими хвостами.

Ева стала несьміло, з клуночком в руках. „Добридень, Петре,“ сказала вона нарештї тихенько.

Він підвів очи і кивнув головою. „Здорова була, Єво. Там в хоромах то наші люди. На право є комора. Попоїдж трохи юшки. Відтак можеш брати ся до свого дїла.“

„Що-ж менї робити, Петре? Як тобі заряджувати?“

„Ну, та так, як ти заряджувала перед роком в домі твого батька. Чи вже-сь забула?“

„То нї. Але прецїнь у кождого є свій спосіб“ — „А у Петра Галлера то ще таки зовсїм осібний,“ додала вона собі в думцї.

„Він усьміхав ся. „Я чував: нема понад спосіб Еви Ґроскуртівної.“

Ева почервонїла як рак. „Та не потребуєш кпити ся з мене.“

„Роби, як знаєш,“ кликнув він, вилїз на віз, на котрий в тїй хвилї вилїзало шестеро виноградарів, примощуючи ся як можна поміж путнями і кошелями. І при голосних окликах робітників затуркотїв віз з подвіря.

Ева закрила руками очи, в котрі звільна підступали сльози. Як усе те нагадувало еї давнї лїпші часи! Нїколи, нїколи вона вже не висила-

виходити орґанізмови народному на пожиток, лиш здуває его і розсаджує.

Але иноді і найсьвятійший чоловік не витримав би; хоч би й який завзятий, що постановив би собі мовчати, мусів би таки відозвати ся.

Як у нас робить ся політика, се звістно загально: без якоїсь висшої ідеї, без цїли, без пляну. Висша ідея у нас — то бідкати вічно і нарікати на лиху долю, на упослїджене, на противників і ворогів, на близших і дальших сусїдів і на весь сьвіт, а вслїд за тим перемелювати пусті фрази о патріотизмі, говорити о едности, о консолїдациї, о всїлякім можливім і неможливім сполученю партий і т. д., але самим заложивши руки не робити нїчого і чекати, щоби готове само спало для нас. Цїль нашої полїтики — то вибори: як би тих, не дай Боже, не стало, то ми би й не знали, що жиємо на сьвітї, ми би не знали, що ми, Русини — Русинами. А так бодай маємо якусь цїль житя полїтичного, есть до чого завязувати всїлякі товариства полїтичні. Та й пляни нашої полїтики не аби які: беремось бити ворога і бємо з цїлої сили — себе самих в лице.

Але вже найкрасше з цїлої тої нашої роботи полїтичної виглядає вічне нарікане на роздори партийні. Порівнане з приповідкою о тім зьвірятку, що само дре мішок і... тут аж просить ся. Наші великі і малі полїтики добачують найбільше лихо в роздорах партийних, і нї один з них не хоче того видїти, не хоче того зрозуміти, що всїх людий годї поставити під одну міру, годї наказати всїм, щоби однаково дивили ся на сьвіт божий, однаково дїлали; їм не може то поміститити ся в голові, що скоро ровиває ся житє полїтичне, то мусять конче творити ся і полїтичні партиї, бо без них не буде того житя. Та годї. Наші великі полїтики сказали раз, що роздори партийні то найбільша біда, отже так і мусить бути. Малі полїтики тепер лиш заєдно і собі то повтаряють за ними.

Припустїм же, що і так би було, як кажуть наші полїтики, що партиї полїтичні то найбільше лихо для руского народу. Коли-ж так, то на що партий, на що держати ся якоїсь партиї або стояти на партийнім становищи?

Але вже аж сьмішно виглядає, коли на партийність і на партийні роздори нарікають люди, котрі самі не можуть і не хотять відступити від партийности і з цїлою завзятостию держать ся еї самі та ще й других до того заохочують.

Що „Дїло“ н. пр. стоїть на партийнім становищи, сего й оно само не заперечить, а що его партийність есть так слїпа і завзята, що еї перевисшає хиба може ще лиш один „Галичанинъ“ (і то не о богато), о тім знає кождий, хто читає ту ґазету. Отже і дивно і сьмішно мусить виглядати, коли сей орґан виступає в родї ментора і дає комусь науки, котрої сам не держить са. „Дїло“ подаючи справоздане з радикального віча у Львові, каже зараз на самім початку, що віче се зробило фіяско, а відтак розписує ся широко над причинами того і кінчить словами: „Коли у нас в роботї народній буде класти ся в першій лїнїї вагу на партийність, а не на саму справу, то можна побоювати ся, що чим раз частїйше будемо стрічати ся з такими фіясками, якого зазнав радикальний комітет вічевий.“ (На недавних зборах львівскої Селяньскої Ради не було й тілько людий, що на радикальнім вічу. — *Ред. Буковини.*)

Як то легко видїти дрібнесеньку скалочку в чужім оцї! А „Дїло“ як робить? Чи оно дуже кладе вагу на саму справу а не на партийність? Хиба може тим хоче закрити свою слїпу завзятість партийну, котра не дає ему добачувати самої справи, що дасть другому науку, щоби не клав ваги в першій лїнїї на партийність? Будьте ласкаві, зачніть-ко насамперед самі від себе, а тогди зможете сьміло давати науку другим і будете мати більше права до того.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 18-го падолиста 1896.

Академична Громада, товариство руских академиків у Львові, відбула свої загальні збори минувшої недїлї. Із справоздання уступившого видїлу довідуємо ся, що товариство мало в минувшім роцї доходу на 688·46 зр., а видатків на 680·69 зр. так що в касї остало ся 7·77 зр. Запомоговий фонд виносить 409·27 зр. а з того позичено членам 274 зр. Біблїотека товариства числить 1.164 чисел в 1.531 томах, а 1.288 примірниках. Однак в двоє тілько пороззичали члени з біблїотеки і не віддають, так що товариство рішило в сїм взглядї удати ся на дорогу судову. Часописий держало товариство 54. Новий видїл складає ся так: Головою став Сидір Голубович, слух. прав; заступником голови Володимир Гнатюк, студ. філ., біблїотекарем Стефан Томашівский, студ. філ., скарбником Михайло Лїскевич, студ. прав; контрольором Адольф Підляшецкий, студ. прав; писарем Іван Білик, студ. філ., видїловими Іван Макух, студ. прав; Остап Весоловский, студ. прав; Олекса Грабовский, студ. медицини; Олекса Бариляк, студ. прав; заступниками видїлових: Евген Косевич, студ. прав; Петро Рондяк, студ. прав; Карло Чайківский, студ. прав; Гнат Кисїль, студ. прав.

Загальні збори руского акад. товариства „Сїч“ у Відни відбули ся минувшої суботи. Головою товариства вибрано дрд. мед. Олександра Петровского, заступником голови студ. прав Романа Сембратовича: до видїлу ввійшли яко члени: Володимир Загайкевич студ. прав; Іван Семанюк, студ. прав; Іван Саноцкий, студ. прав; яко заступники видїлових: Сильвестер Яричевский, студ. філ. і Гнат Воєвідка, студ. лїсної академиї. Судиями мировими вибрані: др. Володимир Янович, др. Евген Левіцкий і дрд. Осип Партицкий.

Презенту на опорожнену гр. пр. парохію в Сучавенах одержав о. Юрий Стрияк, сьвященик при карнім заведеню в Станїславові.

До дївочої школи в Кіцмани повинно, як нам доносять, учащати до І-ої кляси сто й кількадесять дївчат. Тимчасом є їх всего ледво четверта часть, і то майже самі жидівскі і польскі, бо ледво з 10 православних руских. Предсїдатель місцевої ради шкільної протоерей Гомівка не напоминає своїх парохіян, а староство не стягає кар, що наростають на сотки. Таким способом виходить, але не людям, трояка користь, а то „пани“ показують тим нїби свою ласку, „хлопи“ не набирають розуму, а руска школа стає жидівско-польскою. Просимо звернути на се умисне занедбане увагу нашого посла і члена ради шкільної краєвої, а небавом напишемо до „Буковини“ обширнїйше всїлякі інтриґи, які тут коїть шайка безсовістних людий на шкоду народу.

Новий прояв в Чернівцях. Рідко коли викликали громадскі вибори в Чернівцях такий великий рух, як тепер. Ми про се не писали би так часто, бо специяльно для Русинів, котрих головну силу становить провінция, ті вибори не суть першорядної ваги. Однак підчас аґітациї виявляють ся такі річи, що варто їм близше приглянути ся. Ми вже споминали о тім, що Волохи старають ся з'єднати собі одну часть жидів, хоч доси се старане не мало значних результатів. Та вже саме те, що в таборі жидів настав розлом, готово з часом пановане лїбералів в громадскій радї вкоротити. Означало би се упадок лїбералів, який ми бачимо в західних краях. Однак ми таки виразно зазначуємо, що сим разом після дотеперішного стану лїберали побідять при виборах, бо злучили ся ще з Русинами і Поляками. До того долучує ся тепер ще один важний прояв. Ото доносять, що урядники, котрі виберають в другім і першім колї, мають зорґанізувати ся, вибрати осібний комітет і ставити своїх самостійних кандидатів. Урядники іменно незадоволені з дотеперішної господарки громадскої. Ну, се невдоволене має свою рацию, і ми на се вказували з своєї сторони досить часто. Але заходить важне питане: чи справдї всї урядники схочуть згідно поступати? Прецїнь між урядниками є великі ріжницї національні і полїтичні, так що безперечно мусїло би прийти до спорів. Кажуть, що при іменованю кандидатів урядники мали-б на увазї також право поодиноких народностий. Не беремо ся пророкувати, чи удасть ся така орґанізация урядників. Коли-б однак она здїйснилась, то в такім разї заважуть урядники рішаючо в другім колї, а мати муть також великий вплив при недалеких виборах до ради державної. А се був би новий і дуже значучий прояв в Чернівцях.

Фахова школа для виробів з дерева в Кімполюнзї. Саме тепер вийшло справоздане управи тої школи за рік 1895/96. Школу отворено дня 5-го листопада 1895 р. теоретичною наукою, а коли надійшли знаряди, то розпочала ся також практична наука. В школї були фахові видїли для столярства будівничого і меблїв, для будови мешкань, для токарства, різьбярства і плетеня кошиків. Науки о будові млинів не можна було розпочати задля браку фахового учителя. З початком шкільного року було 27 учеників, з них виступило 5, так що при кінци року було 22 учеників. Вчили один управитель і пять учителїв. Буковиньский сойм удїлив шістьом ученикам стипендию по 50 зр.

„Православна читальня“ в Клїводинї відбула 27-го м. м. під протекторатом „у н ї я т а“ Матковского головні збори, на котрих „маладец“ Іван Савчук відчитав справоздане, уложене во-

---

ти ме із свого власного обійстя веселі громадки виноградарів, нїколи вже не збирати ме радісної подяки за добрий харч і щедрий гріш на могорич. Нїколи вже не побачить, як еї батько яснїючим оком перелїчує бочки соку, що ними осїнь їх обдарила, нїколи вже не ступати ме із із старанно загашеним сьвітлом поміж довгими рядами бочок в винницї, в котрій чудний сок виноградний мусував з таким гучним шумом, що чути було ген далеко через город.

Минуло ся! Минуло ся! Навіть на жалісні спомини не стало часу. Вона зложила свій клунок в хоромах у куток і почала з завзятем краяти хлїб і мастити маслом на другий снїданок, котрий служниця мала понести о девятій годинї. Відтак ладила кіш на полуденок, краяла пласти шинки, варила яйця на твердо, не забула покласти соли до хлїба і кілька ножів. Також дві фляшки горілки запакувала і казала служницї понести три великі имбрики горячої кави, аби кров утримати горячу на листопадовому вітрі, що подував різко по високо розложених виноградниках, бо люди лишали ся там через полудень, аби короткий день вихіснувати.

Майже дивним видалось Еві, що при тім усїм нїхто еї не приганяє анї стримує, нїхто анї словом не мішає ся, нїхто не ганьбить. Служниця не богата була на слова. Вона казала: „Так, Ево“ і „як гадаєш, Ево.“ Зрештою було тихо в хатї як в церкві. Оттак певно легко зібрати свої думки докупи, і робота аж горіла. Як повернув віз, Ева була готова і з послїдними виноградарями виїхала і собі.

З путнею на плечах ходив Петро помалу поміж рядами то в гору то в долину, тут і там хиляючи ся, аби виноградар міг в тоту путню спорожнити своє ведро повне грознів. Як вже була повна, ніс він еї аж по конець виноградника, де над великою боднею стояв млинок. Носити путню річ не легка. Тягарем яких двайцять пять до пятьдесять фунтів спадали нараз грозна в путню присилену ременями до плечий. Тодї треба крепко держати ся на ногах, аби нагла сила тягару не перевернула горілиць. Дужий чоловік годен се лиш кілька годин видержати. Петрови була якраз до лиця тота робота. Як з каменя витесаний стояв він з своєю короткою люлькою в ротї і звільна і без упину таскав свій тягар на своє місце.

Ева роздїлила зараз свої люди, двоє в перший ряд, двоє в другий, а двоє в третий. „Тепер глядїть, аби за богато не лишалось на лозї.“

Що лишить ся, се для бідних, але за богато не сьміє лишати ся. Длятого то вставала Ева від часу до часу і обзирала пообривані лози. Де найшла полишений виноград, там насварила. Притім кидала нишком око на Петра, чи ему се в лад, як вона робить. Але тот таскав свої путнї і нїби зовсїм не дивив ся, як вона дає порядок.

(Дальше буде).

лохом Менґою на язичію, гіднім „Православной Буковины,“ де оно й віднечатане. В тім то „отчетѣ“ находить ся й уступ (мабуть в честь гостя) про „воночагъ-проходимцевъ.“ На доказ, що читальня не бавить ся політикою, згадав Савчук про похід „сверхъ 10 человѣкъ подъ предводительствомъ о. Іоана Менгы“ на мертвецкий великдень „Народной Рады,“ до котрої заохочував вписуватись.

По улицях небезпечно тепер ходити в Чернівцях, бо ми поступили вже так далеко, що стріляють з револьверів на прохожих, мов би то було в анархістичній Франциї. От в понеділок вечером ішов ґрайзлерник Яків Ґляссер рускою улицею; нараз гукнув вистріл з револьвера і Ґляссер впав на землю ранений в ліве ухо. Хто то той мисливець на люди, доси не вислідила наша славна поліция.

Пімстив свою жінку. В Приворокаx, селі серетского повіту, вдарив Іля Страньский сокирою Танаска Гайсюка так сильно в голову, що Гайсюк по тяжких муках до чотирьох тижнів помер. Вчера відбула ся против Страньского карна розправа. Він толкує ся тим, що Гайсюк вдарив его жінку, отже він хотів пімстити свою жінку, ну і вдарив сокирою Гайсюка в голову. Суд засудив его на чотири роки тяжкої вязниці.

З черновецкого театру. В четвер відограють в друге оперу „Фавст.“ В пятницю театер замкнений задля проби до опери „Травіята.“ В неділю пополудни відограють „Чарівницю на камени.“

Телеґрами „Буковини“.

З дня 18-го листопада 1896 року.

Відень. В буджетовій комисиї вела ся нарада над буджетом міністерства торговлї. Міністер Ґлянц обговорив справу каналів Дунай-Одра і Дунай-Молдава-Лаба. Перший канал буде коштувати 95 мілїонів, а другий 106 мілїонів. Міністер надіє ся, що удасть ся зробити торговельну умову з Болгариєю.

Відень. Адміністрацийний трибунал відкинув зажалене М. Маєра з Серету против міністерства фінансів в справі осібного податку від шинкованя горячих напитків.

Триєст. Тут від двох днїв лютить ся страшна буря, так що кораблї не можуть виплисти на море.

Берлин. В нїмецкім парляментї вела ся нарада над інтерпеляциєю в справі поєдинків і випадку Брізевіца. (Офіцира Брізевіца образив один цивільний чоловік, а за се проколов его офіцир шаблею, так що той згинув. Брізевіца засуджено лише на 4 роки вязниці без страченя ранґи.) Канцлер кн. Гогенльоге заявив, що правительство приготовляє закон для обмеженя поєдинків. Коли офіцири мають рішати якусь гонорову справу, то не мусить прийти до поєдинку. — Міністер війни Ґослер заявив, що Брізевіц не мав нїколи кари і не був склонний до бійки. Коли хто нападає офіцира, то сей мусить боронити ся. Убитий Сіпман був дуже сильний і вже нераз нападав людий. Промова пос. Мункля була підбурююча. Президент парляменту відпер сей невластивий вираз міністра. Розправу відложено до четверга.

Рим. Парлямент скликаний на день 30-го с. м.

Париж. Парлямент приняв 297 голосами против 238 закон, котрим зміняє виборчу ординацию до францускoго сенату. Тепер будуть сенаторів вибирати безпосередно і тайно.

Царгород. Осібний судовий трибунал, що мав судити справу розрухів дня 26-го вересня, засудив вірменьского епископа з царгородского передмістя Гаскіін, котрий підчас розрухів в Царгородї не був, на смерть. Касацийний трибунал потвердив засуд вірменьского епископа Більріса на смерть за розрухи з минувшого року.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиці, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиці .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.